

Het Hof;

De door de wet vereiste procedurestukken worden overgelegd, waaronder het bestreden op tegenspraak gewezen vonnis van de rechtbank van koophandel te Antwerpen d.d. 22 december 1999, waartegen een naar vorm en termijn regelmatig hoger beroep werd ingesteld door middel van een verzoekschrift neergelegd ter griffie op 7 januari 2000.

Er wordt een akte van betekening door geïntimeerde d.d. 6 januari 2000 overgelegd. Het hoger beroep is toelaatbaar.

Bij tussenarrest van 30 oktober 2000 werd het verzoek, ingesteld door geïntimeerde, in verband met de voorlopige tenuitvoerlegging van het vonnis a quo, toelaatbaar doch ongegrond verklaard.

I.

Bij exploit d.d. 13 september 1999 dagvaardde huidig geïntimeerde Jean d' Huart S.A. huidig appellante BVBA Riga Natie teneinde deze laatste te veroordelen tot vrijgave van een partij staalbobijnen, wegende 102 ton, door de S.A. Jean d' Huart verkocht en geleverd aan zekere BVBA Steelex, maar opgeslagen door Steelex in het magazijn van Riga Natie, dit alles mits betaling door Jean d' Huart S.A. aan Riga Natie van 123.111 BEF.

Jean d' Huart S.A. vorderde ook een dwangsom van 100.000 BEF per dag vertraging in de vrijgave van de staalbobijnen vanaf de betekening van het vonnis.

Voorafgaand aan deze procedure had Jean d' Huart S.A. per exploit van 29 juni 1999 gedagvaard in kort geding voor de heer Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen en zulks in vrijgave van de goederen. Bij Beschikking van 24 juli 1999 werd deze vordering als ongegrond afgewezen.

II.

De eerste rechter – ten gronde gevat – verklaarde de vordering ontvankelijk en gegrond en veroordeelde Riga Natie om de kwestieuze staalbobijnen vrij te geven mits betaling van een bedrag door Jean d' Huart S.A. van een bedrag van 123.111 BEF en veroordeelde Riga

Natie tot een dwangsom van 10.000 BEF per dag vertraging in de vrijgave van de desbetreffende goederen vanaf de derde dag na de betekening van het vonnis met een maximum van 1.437.105 BEF.

De eerste rechter was van oordeel dat Riga Natie geen ander retentierecht kan tegenwerpen aan Jean d' Huart S.A. als eigenaar dan het retentierecht met betrekking tot de kosten voor de goederenbehandeling en opslag die specifiek betrekking hebben op de betrokken koopwaar. Enkel voor wat deze kosten betreft, aldus de eerste rechter, bestaat er met de teruggehouden zaak het vereiste nauwe rechtstreeks verband.

III.

Appellante verzoekt het Hof, bij hervorming van het bestreden vonnis, om de oorspronkelijke vordering van geïntimeerde ongegrond te verklaren.

Volgens appellante is de eerste rechter voorbij gegaan aan haar algemene voorwaarden dat een uitgebreid (conventioneel) retentierecht voorzien in art. 4, minstens aan art. 11 van de V.B.G./A.B.A.S. – voorwaarden. Appellante stelt dat zij terecht haar uitgebreid retentierecht heeft tegengesteld aan schuldeiser van Steelex, Jean d' Huart S.A.

Bijkomend stelt appellante dat de “tegenvordering” wegens zogezegd rechtsmisbruik dient te worden afgewezen.

*

Geïntimeerde vraagt de bevestiging van het bestreden vonnis. Zij stelt een “tegenvordering” bij conclusie van 17 januari 2001 op grond van rechtsmisbruik door Riga Natie, strekkend tot vergoeding van geleden verlies gelijk aan het economisch rendement van 10% op het bedrag van 1.437.105 BEF (35.624,90 EUR) sinds 24 juni 1999 en zulks ten provisionele titel.

IV.

De feiten en retro-acta zijn door de eerste rechter bondig weergegeven. Het Hof verwijst naar deze uiteenzetting en maakt ze tot de zijne.

Enkel als complement kan worden vermeld :

- ▶ BVBA Steelex, de koper van de kwestieuze bobijnen, onderhield regelmatige handelsbetrekkingen met Riga Natie. Steelex liet door Riga Natie diverse goederen opslaan, behandelen en /of verscheppen etc.
- ▶ Steelex had een ernstige betalingsachterstand in verband met prestaties die betrekking hadden op zowel voorheen behandelde goederen als op de kwestieuze staalbobijnen. Deze bobijnen waren sedert januari 1999 in het magazijn van Riga Natie gestockeerd op verzoek van Steelex (zie vonnis bij verstek d.d. 5 mei 1999 – rekeningoverzicht van door Steelex onbetaalde facturen – stukken 3 en 4 bundel appellante)

V. Beoordeling

A.

In de inleidende dagvaarding maakt geïntimeerde gewag van *“een toestand die volledig geblokkeerd wordt, hetgeen aan verzoekster (= geïntimeerde) aanzienlijke schade berokkent”*.

De thans voor het eerst in hoger beroep ingestelde “tegenvordering” door geïntimeerde kan worden aanzien als een uitbreiding van de oorspronkelijke vordering in vrijgave van de goederen (infra E).

B.

De discussie gaat in essentie over de werking van een beweerd conventioneel retentierecht, meer bepaald of dit recht kan worden tegengesteld aan de verkoper- eigenaar.

Appellante erkent in conclusie (pagina 5 nr. 2) dat het retentierecht van Riga Natie, voor zover niet contractueel uitgebreid, haar tegengesteld kan worden : appellante is bereid te betalen aan Riga Natie hetgeen door Steelex aan Riga Natie verschuldigd was met betrekking tot de opgeslagen goederen.

C.

Het retentierecht verleent een schuldeiser de bevoegdheid de afgifte van de goederen te weigeren die aan een ander toebehoort zolang

zijn schuldvordering met betrekking tot die goederen niet is voldaan.

Er is geen discussie dat Riga Natie over een opeisbare schuldvordering beschikt, de materiële detentie over de goederen heeft, de debiteur in gebreke bleef, de retentor te goeder trouw was (zie infra E) en een verband bestaat tussen schuldvordering en teruggehouden zaak. De discussie speelt vooral in verband met dit laatste aspect.

Het is juist, zoals geïntimeerde stelt, dat het retentierecht geen zakelijk recht is, doch in doctrine en rechtspraak wordt aan het retentierecht een zakelijke werking toegekend : als pressiemiddel gehanteerd, doorstaat het iedere samenloop.

(zie E. Dirix en R. De Corte, Beginselen Belgisch Privaatrecht, Zekerheidsrechten, nr. 519 en 521)

De vraag is of het retentierecht kon worden uitgebreid en een eventuele uitbreiding tegenwerpelijk is aan derden ?

*

D.

Niet betwist is dat Riga Natie en Steelex regelmatige handelsbetrekkingen onderhielden en Steelex een aanzienlijke betalingsachterstand had opgelopen in verband met de behandeling van goederen, waaronder, en dit voor het overgrote gedeelte, kosten in verband met andere goederen dan de staalbobijnen.

In de contractuele relatie tussen Riga Natie en Steelex gelden de factuurvoorwaarden van Riga Natie, waaronder het art. 4 dat als volgt luidt :

“Wij behouden ons het recht voor, in toepassing van art. 1948 B.W., de afgifte te weigeren van de goederen welke ons worden toevertrouwd, of welke door ons worden behandeld of vervoerd worden, tot algehele, contante betaling van alle ons verschuldigde bedragen, zonder dat deze rechtstreeks betrekking moeten hebben op de ingehouden goederen”.

Appellante houdt eveneens voor dat krachtens art. 7 van haar algemene verkoop- en betalingsvoorwaarden de V.B.G. – A.B.A.S. – voorwaarden van toepassing zijn, doch een eenvoudige verwijzing in

de factuurvoorwaarden op zich naar deze voorwaarden is onvoldoende om ze te kunnen tegenwerpen aan de medecontractant.

Uitgangspunt is, in tegenstelling tot wat de eerste rechter stelde, dat in de relatie Riga Natie – Steelex een beding met uitbreiding van het retentierecht rechtsgeldig werd bedongen als deeluitmakend van hun overeenkomst.

*

Een conventioneel beding met uitbreidende werking qua retentierecht kan enkel, zoals in casu, gezien worden in een ruimere economische samenhang tussen vordering en goederen. Goederenbehandeling in een haven en in het kader van regelmatige handelsbetrekkingen – zoals in casu – is een continue bedoening. Goederen worden in de regel vlug verhandeld, verscheept, gelost etc. zonder dat de kosten voor behandeling met betrekking tot deze of gene specifieke goederen reeds geregeld werden. De behandelaar geeft goederen uit handen dit terwijl inmiddels nieuwe goederen van dezelfde debiteur behandeld en opgeslagen worden.

Aldus zullen de voor behandeling in ontvangst genomen goederen op die manier de schuldeiser tot zekerheid dienen niet alleen voor de schuldvordering voortvloeiend uit de bewerking/behandeling met betrekking tot deze specifieke goederen, maar ook voor vroeger uitgevoerde behandelingen met betrekking tot goederen die reeds werden teruggegeven. Dit is de zin van het hoger vermelde beding nr. 4 opgenomen in de algemene voorwaarden van Riga Natie. Deze voorwaarde is niet fictief en sluit aan bij de economische realiteit.

In casu kan nog worden aangestipt dat er een aanzienlijke achterstand in betaling was : de achterstand opgelopen door Steelex oversteeg in aanzienlijke mate de waarde van de staalbobijnen (vergelijk stuk 1 bundel geïntimeerde en stukken 4 en 5 bundel appellante).

In voorkomend geval kan een conventioneel beding met uitbreidende werking van het retentierecht wel tegengesteld worden aan derden, ondermeer aan de verkoper, die krachtens een beding van eigendomsvoorbehoud stelt eigenaar te zijn gebleven.

Besluit

Het hoger beroep treft doel. De oorspronkelijke vordering dient als ongegrond te worden afgewezen.

E.

De retentor, in casu appellante, heeft haar retentierecht ingeroepen. Partijen hadden hieromtrent tegengestelde visies.

In eerste instantie erkende geïntimeerde zelfs niet het beperkt retentierecht in verband met de kosten die kleefden aan de behandeling en opslag van de staalbobijnen (zie stuk 10 bundel appellante).

In een later stadium werd door partijen getracht een *modus vivendi* te bereiken, onder meer door het uitstellen van een bankgarantie, waarop de vermeende rechten van de retentor zouden kunnen worden uitgeoefend, doch het kwam niet tot overeenstemming tussen partijen.

Van enig rechtsmisbruik in hoofde van appellante is, op basis van de voorliggende gegevens, dan ook geen sprake.

De vordering, zoals uitgebreid, is ontvankelijk doch ongegrond.

OM DEZE REDENEN

HET HOF

Recht doende op tegenspraak;

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;

Verklaart het hoger beroep toelaatbaar en gegrond;

Geeft akte aan geïntimeerde van de uitbreiding van haar vordering, verklaart deze ontvankelijk doch ongegrond;

Hervormt het bestreden vonnis, zegt voor recht dat de oorspronkelijke vordering ongegrond is en verwijst geïntimeerde in de kosten van beide aanleggen, volgens opgave in conclusie aan de zijde van

appellante begroot op :	
- rechtsplegingsvergoeding eerste aanleg	€ 319,78
- rolrecht hoger beroep	€ 185,92
- rechtsplegingsvergoeding hoger beroep	€
426,38	